

Till

KULTURDEPARTEMENTET

103 33 Stockholm

Från

FILMPOOL NORD AB

Stationsgatan 36

972 32 Luleå

Remissvar SOU 2015:31 Framtidens filmpolitik

FilmPool Nord är ett regionalt utvecklingsbolag för film i Norrbotten. Bolaget ägs av Norrbottens läns landsting och tolv av länets kommuner. Uppdraget är att främja film både som kultur och näring, alltifrån film i skolan och insatser visavi barn och unga till samproduktion och investering i långfilm och tv-dramatik.

FilmPool Nord är en av två regionala filmorganisationer i Sverige vars verksamhet inkluderar såväl filmkultur som filmproduktion. Vår vision är att film ska ses som en vital kulturform och viktig kulturnäring i Norrbotten, att FilmPool Nord ska vara det nordliga navet i svensk och nordisk film- och tv-produktion.

FilmPool Nord är medlem i Regionala Resurscentrums Samarbetsråd (RRC) liksom i Nätverket för Regionala Filmproduktionscentra. Bolaget är även del av Sweden Film Commission samt det europeiska nätverket för regionala filmorganisationer Cine-Regio.

FilmPool Nord önskar ge Kulturdepartementet våra synpunkter på departementsskrivelsen om framtidens filmpolitik tillkänna. Inledningsvis de **generella och övergripande**:

- FilmPool Nord ser positivt på att staten, via kulturdepartementet, har sagt upp filmavtalet. Endast härigenom finns en möjlighet att utveckla filmen. FilmPool Nord har positiva erfarenheter av vad ett ökat politiskt inflytande kan betyda för filmen, både som kultur och näring. I Norrbotten, Västra Götaland och Skåne har det resulterat i betydande resurstillskott till svensk film- och tv-produktion de senaste 20 åren.
- FilmPool Nord menar att Ds 2015:31 väljer att inte se eller omfatta den förändring som regionaliseringen har inneburit för svensk filmkultur och filmproduktion. Ur den aspekten brister skrivelsen i sin omvärldsanalys.
- Departementsskrivelsen saknar tydliga, mätbara mål och utgör inte det ramverk som är brukligt. Skrivelsen är tvärtemot ytterst detaljerad, till exempel i sina förslag på stödformer. Staten och kulturdepartementet bör överlämna till ansvarig myndighet att formulera detaljerna, i detta fall Svenska Filminstitutet.
- Den föreslagna momshöjningen på biobiljetter är problematisk ur kulturpolitisk synvinkel. Att se film på bio och lyssna till dansbandsmusik blir två undantag från den låga kulturmomsen. Förslaget gynnar kulturyttringar med hög offentlig

subventionsgrad, som opera och teater, och missgynnar den kultur som i stor utsträckning finansieras av den enskilde konsumenten.

- Ds 2015:31 utelämnar formuleringar och mål om samverkan mellan stat-region-kommun, vilket är anmärkningsvärt i en tid när regionala investeringar återfinns i majoriteten av svenska filmproduktioner.
- Vi står inför den största filmpolitiska reformen i Sverige sedan 1963. Remisstiden är kort och sammanfaller till stora delar med sommar och semester. Urvalet av remissinstanser speglar inte regioners och kommuners intresse i och inflytande över svensk film. Större omsorg borde lagts på tidsplanen och urvalet av remissinsatser för att förankra och fånga upp intresset för film som politikområde.
- Departementsskrivelsen har föregåtts av arbetsgrupper som till en absolut majoritet bestått av personer boende och verksamma i Stockholmsområdet. Detta präglar även skrivelsens bakgrundsbeskrivningar i allmänhet och förslag om åtgärder i synnerhet. Filmpool Nord måste tyvärr konstatera att SOU 2015:31 är centralistisk, vilket rimmar illa i en tid när det regionala inflytandet och intresset för film som politikområde ökar. Kommunalt engagemang i film, såväl politiskt som ekonomiskt, lämnas helt därhän.
- Norrbottens läns landsting och kommuner är starkt engagerade i Filmpool Nords verksamhet. Luleå, Ystad och Trollhättan är aktiva värdkommuner och centra för svensk filmproduktion. Norrköping har lanserat en ny kommunal filmfond. Umeå kommun har satsat på film via två nya biografssalonger i kulturhuset Väven. Detta är bara några exempel, listan över kommunalt engagemang i filmen kan göras lång, vilket skrivelsen dessvärre inte redovisar något av.
- En fullödig och offensiv filmpolitik måste inkludera visioner och mål om samverkan mellan alla politiska nivåer. Fr o m 2016 har inte nationell och regional nivå i svensk filmpolitik någon ekonomisk relation. Det är en situation vi torde vara ensam om i Europa.

Specifika synpunkter utifrån sidhänvisningar SOU 2015:31:

- Sid 12, Framtidens filmstöd, citat: *Målet var att skapa en så bred representation som möjligt från filmbranschens olika delar. Personerna bjöds in i kraft av sin kompetens och erfarenhet, inte som representant för en viss organisation eller ett visst företag.*

Mot bakgrund av ovanstående citat och deltagarförteckningen för arbetsgrupp Framtidens filmstöd, måste Filmpool Nord konstatera att kompetens och erfarenhet i huvudsak identifierats i huvudstadsregionen. Efter att Filmpool Nord påtalat detta för kulturdepartementet kompletterades sändlistan med en (1) dokumentärfilmare från Norrbotten. Denna person var den enda deltagaren från Sverige norr om Stockholm (!). Vi utgår ifrån att kulturdepartementet därmed inte menar att kompetens och erfarenhet inom film saknas i Norrlandslänen. Vår dokumentärfilmare blev tyvärr av arbetsprocessen av orsaker som delgetts kulturdepartementet.

- Sid 19: Särskilda villkor för Sveriges Television, citat: *Endast SVT har i viss mån ett begränsat handlingsutrymme.*

Filmpool Nord delar uppfattningen att SVT även i kommande tillståndsperiod ska bidra till utvecklingen av svensk filmproduktion, oavsett om filmpolitiken genomförs via ett avtal eller på annat sätt. Filmpool Nord vill samtidigt poängtera vikten av att SVT har förutsättningar att fatta autonoma beslut vid finansiering av svensk film. Det har betydelse för ett fortsatt vitalt filmliv.

- Sid 20, Tio mål för avtalet (syftande på filmavtalet):

Filmpool Nord anser att målsättningarna i nu gällande filmavtal endast marginellt behöver justeras. Att åstadkomma visionära och funktionella målformuleringar för svensk film var ett av motiven då vi tillsammans med Film i Skåne och Film Väst klev in som avtalspart 2013. Problemet med avtalet är underfinansiering samt det faktum att alla avtalsparter i praktiken inte underkastade sig de målformuleringar man enats om.

- Sid 25, Regional och kommunal filmpolitik

Filmpool Nord vill här tydliggöra att Nätverket regionala filmproduktionscentra omfattar tre regioner: Norrbotten, Skåne och Västra Götaland. Filmregion Stockholm-Mälardalen begärde utträde ur nätverket 2013 då man saknade resurser att betala avgiften till filmavtalet. Detta ändrade förutsättningar för övriga, som därmed blev tvungna att dela avgiften på tre, vilket i sin tur ökade våra nettokostnader.

Filmpool Nord vill även poängtera att medlemmarna i Nätverket är regionala bolag och bör återges med sina respektive länsnamn istället för värdkommuner.

Sid 25, citat: *I den kommunala kulturpolitiken har filmen oftast inte någon större plats. Undantaget är verksamheten inom ramen för Film i skolan som bedrivs av Filminstitutet.*

Filmpool Nord ägs av Norrbottens läns landsting och kommuner, vilka i ägardirektiv ger bolaget tydliga uppdrag inom såväl filmkultur som filmproduktion samt finansierar verksamheten med betydande ägartillskott.

Norrbottens kommuner är också de viktigaste delfinansierarna bakom digitaliseringen av länets biografer. Det är ett exempel på kommunalt engagemang inom filmområdet. Listan över filmintresserade kommuner kan göras lång: Trollhättans stad (Film Väst), Norrköping (kommunal filmfond), Ystad (filmfond i samarbete med Film i Skåne), Umeå (biografetablering i kulturhuset Väven) och så vidare.

Påståendet att det är Filminstitutet som bedriver skolbioverksamheten i Sverige är direkt felaktigt. SFIs riktlinjer kräver kommunal huvudman och medfinansiering. Sveriges kommuner finansierar majoriteten av all filmkulturell verksamhet för barn och unga. SFIs stöd är viktigt som motor i många lokala processer.

På denna punkt ger departementsskrivelsen en okunnig bild av tillståndet i Filmsverige och missar det kommunala engagemanget.

- sid 48, Regional produktionsverksamhet

Filmpool Nord anser att hela detta stycke är daterat och tyder på bristande research och kunskap om filmregionerna. Det är visserligen sant att Filmpool Nord, Film Väst och Film i Skåne villkorar investeringar i film- och tv-produktioner till att hela eller delar ska spelas in i respektive region. Men att argumentet för vår existens ytterst handlar om sysselsättning är inte korrekt. Verksamheten vilar på såväl kultur- som näringspolitisk grund, vilket också är det som kännetecknar filmen som kulturform.

Stycket avslutas med ett konstaterande om att få långfilmer produceras utan finansiering från SFI, ett tv-bolag och en regional fond samt att regionernas andel av svensk filmfinansiering ökat från en till cirka tio procent under de senaste tio åren. Det faktum att tre svenska regioner tillför så mycket resurser borde ha renderat oss en bättre position i den nationella filmpolitiska processen.

- Sid 65, ang Ekonomiska förutsättningar för filmproduktion och konsolidering. Citat: *Samtidigt finns en risk för att viljan att satsa på "säkra kort" som uppföljare och adaptationer förstärks, vilket riskerar att begränsa originaliteten och mångfalden av berättelser.*

Filmpool Nord delar skrivelsens uppfattning om att det finns både för- och nackdelar med den kraftiga omstrukturering av branschen som nu pågår. Men att detta i sig riskerar att begränsa originalitet är en märklig slutsats. I det lilla och lokala finns det stora och globala; ett påstående som inrymmer exempel på flertalet svenska filmsuccéer med stor internationell spridning. Bakom dessa filmer finns påtagligt ofta produktionsbolag med utländska ägarintressen.

Ett aktuellt exempel från vår egen region är ett projekt med historisk bakgrund och Tornedalen som spelplats, vilket produceras av utlandsägt produktionsbolag.

- Sid 86, Framtidens filmstöd

Filmpool Nord avstår synpunkter på de nya stödformer som skrivelsen föreslår. Dels därför att vi menar att ett regeringsförslag inte bör omfatta den slags detaljer utan istället utgöra ett ramverk med tydliga och utvecklade mål för svensk filmpolitik. Ytterligare problematiskt är att ytterst lite skrivs om hur alla dessa nya stöd förhåller sig till befintlig flora av nationellt stödssystem. Om allt införs och ingenting tas bort får vi en ogenomtränglig mängd filmstöd som ska implementeras, förstås och utvärderas.

Filmpool Nord ser fram emot en motsatt utveckling med färre nationella stödformer, ökad tydlighet och bättre måluppfyllelse. De horisontella målen om mångfald och jämställdhet är bärande i nationell filmpolitik, såväl som på den regionala nivån. Mångfald ska även inbegripa geografisk mångfald, nya svenskar i hela landet samt nationella minoriteter.

- Sid 90, citat: *Regeringskansliet ska tillsammans med Filminstitutet ta initiativ till samtal med de regionala produktions- och resurscentrumen i syfte att stärka arbetet med talangutveckling. En särskild stödform för att stimulera företag att ta emot praktikanter bör också övervägas.*

Talangutveckling är ett av de områden som fungerar utmärkt inom regionala produktionscentrum. Flertalet resurscentrum har även lyckosamma satsningar. Problemet är snarare hur den nationella nivån uppfattar och värderar dessa insatser? Är regional talangutveckling per automatik underleverantör till centrala filmaktörer – eller tillåts talangutveckling ha ett eget värde för varje specifik region?

Filmpool Nord samarbetar med Film i Västerbotten i projektet Talang AC/BD. Vår vision är att skapa en ny, gemensam filmscen i norra Norrland. Talanger i de bägge länen stimuleras att samarbeta över länsgränsen. På så sätt minskar vi det stora klivet från semi- till professionell nivå samt får fler att fortsätta jobba på "hemmaplan". Ska vi på sikt kunna utveckla film- och tv-branschen i norra Sverige krävs samspel med fler län. Norrbotten kan på egen hand inte kompetensförsörja och bemanna större filmteam.

I samma stycke påstås att den första regionala aktör som deltog i projektet Moving Sweden var Filmregion Stockholm-Mälardalen. Detta stämmer inte. Såväl Filmpool Nord som Film Väst och Film i Skåne medverkade initialt men klev av då förutsättningarna för oss såg så annorlunda ut jämfört med Stockholm-Mälardalen. Av våra regioner krävdes medfinansiering, vilket inte gällde för Stockholmsregionen.

Detta är ett av flertalet exempel på hur regler och praxis på nationell nivå får en huvudstadsorienterad utformning.

De tre medlemmarna i Nätverket regionala filmproduktionscentra valde att ånyo kliva in i styrgruppen för Moving Sweden när kravet om medfinansiering skrotades. Filmpool Nord och Film i Västerbotten ser numera den nationella talangsatsningen som en möjlig förlängning av Talang AC/BD.

- Sid 91, Produktion

Filmpool Nord delar kulturdepartementets förslag om att produktionsbolag som beviljas nationellt stöd från Filminstitutet ska ha förmåga att hantera kvalitetsfrågor och komplexa frågor om juridik, arbetsmiljö och ledarskap.

- Sid 95, ang Efterhandsstöd, public service, originalmanus och animerad film för vuxna

Efterhandsstöd och publikrelaterade stöd (PRS) är alltid förenade med gränsdragningsproblematik. Filmpool Nord har svårt att se poängen med att addera riktade insatser till filmer med originalmanus och/eller animerad film för vuxna. Det saknas belegg för att originalmanus har ett värde i sig ur publik eller konstnärlig synvinkel. Dessutom finns problemet att avgöra vad som egentligen är en adaptation. Om SFI i en framtida filmpolitik har för avsikt att stimulera produktion av animerad film, oavsett målgrupp, bör det ske inom ramen för efterhandsstöd.

Filmpool Nord delar uppfattning om att barn- och ungdomsfilm bör ha generösare villkor visavi efterhandsstöd.

I ett framtida publikrelaterat efterhandsstöd bör samma regler gälla för public service-bolag som för regionala filmproduktionscentra.

- Sid 97, Filmkommissionsverksamhet

Kulturdepartementet föreslår att ett särskilt stöd för filmkommissionsverksamhet vid regionala produktionscentrum införs. Filmpool Nord ställer sig frågande till syfte och effekt med ett sådant stöd. Detta sagt mot bakgrund av att vi är en av de potentiella mottagarna.

Filmpool Nord vill hänvisa till den rapport som sammanställt av Oldsburg SPI om produktionsrabatter/skattelättnader på uppdrag av Film Väst, Film i Skåne och Filmpool Nord samt Föreningen Sveriges filmproducenter.

Förslag om produktionsrabatter/skattelättnader är inte en kulturpolitisk fråga och bör inte hanteras som en del av filmpolitiken. Däremot är frågan brådskande då allt fler europeiska länder, och nu även Norge, har infört eller inför dylika åtgärder för att gynna respektive inhemsk filmbransch. Sverige tappar mark och konkurrenskraft.

- Sid 99, Lansering

Filmpool Nord delar uppfattning om att lanseringsstöd till svensk film ska vara teknikneutralt. Det är en logisk konsekvens av teknikutveckling och konsumtionsmönster för film.

- Sid 101, Biografer

Filmpool Nord delar skrivelsens uppfattning att framtidens stöd till biografer ska utformas så att samverkan mellan de olika filmpolitiska nivåerna (statlig, regional och

kommunal) stimuleras. Detta bör inte avgränsas till att gälla support till biografier utan omfatta *hela* det filmpolitiska fältet.

Filmpool Nord förbehåller sig rätten att som samproducent och finansiär av svensk film se positivt på att film distribueras till maximalt antal visningsfönster, i vissa fall simultant. Biografen kommer trots allt att inta en särställning som plats för möte mellan film och publik. Gemensamma upplevelser står högt på många människors dagordning, oavsett om vi ser allsvensk fotboll på arena eller film på biograf. Vi har alla möjligheter att ta del av arenaarrangemang, event och upplevelser via digital överföring till vardagsrum och tv-soffa, men väljer trots allt att i hög utsträckning uppleva saker tillsammans med andra.

- Sid 102, Filmkulturell verksamhet

Filmpool Nord menar att filmkulturell verksamhet är mer mångfacetterad än vad som beskrivs i detta stycke. Det är uppenbart att filmkulturell verksamhet här definierats utifrån verksamhet och insatser som utgår från SFI och Filmhuset i Stockholm.

Skrivelsen bör i större utsträckning tillvarata och synliggöra allt det filmkulturella arbete som faktiskt sker i Sveriges kommuner. Det är mångfacetterat, innovativt och utgår inte alltid ifrån vilka stödformer som tillhandahålls nationellt. I Norrbotten är kopplingen mellan film, kultur, näring och turism uppenbar i flertalet ägarkommuner. Att upprätta skarpa gränser mellan det ena eller andra politikområdet är kontraproduktivt, särskilt i befolkningsmässigt mindre kommuner.

- Sid 109, citat: *Även med en ny modell är dock staten beroende av branschens kunskaper för att på bästa sätt utveckla filmpolitiken. Biografägaren, distributörer och tv-bolag som idag är dominerande aktörer i avtalet kommer även fortsatt att vara viktiga samarbetsparter.*

Att regionerna inte nämns i de här sammanhanget belyser det symptomatiska: Vi ses inte som en del av svensk film. Filmpool Nord, Film Väst och Film i Skåne är samhällsägda bolag som verkställer den regionala filmpolitiken i de tre län som satsar mest på film i dagsläget. Filmpool Nord menar att vi inte är ett särintresse som kan reduceras på det sätt som denna departementsskrivelse gör.

- Sid 109, Höjning av mervärdesskatten på biograf föreställningar.

Kulturdepartementet föreslår en höjning av momsen för att finansiera framtidens filmpolitik. Filmpool Nord känner sig tryggt förvissade om att den del av svensk biografstruktur som drabbas hårdast av momshöjning kan kompenseras via riktade stödinsatser från SFI.

Momshöjningen är mer problematisk ur kulturpolitisk synvinkel. Dansbandsmusik och biobiljetter är besvärande undantag från den låga kultur Momsen. En fördelningspolitisk- och/eller socioekonomisk analys kan resultera i slutsatsen att vissa kulturyrtingar är mer prioriterade än andra.

- Sid 113-115, Stiftelsen Svenska Filminstitutet och Inflytande, citat: *Frågor om hur Stiftelsen Svenska Filminstitutet ska organiseras och styras i framtiden bör ses över i särskild ordning.*

Filmpool Nord delar uppfattningen att stiftelsen bör omvandlas till myndighet i ett läge när filmpolitiken är statlig och filmavtal inte längre finns. Myndighetens koppling till omvärlden kan säkerställas via de råd av personer med stort kunnande om film och

bransch som föreslås. Vi förutsätter att dessa råd har en bred regional och/eller geografisk representation utan att ta ställning till antal råd och dess eventuella ämnesavgränsningar.

Avslutningsvis: Film pool Nord ser fram emot att fortsätta vara en aktör i svensk film. Som detta remissvar visar har vi omfattande synpunkter på departementsskrivelsen men vi ser ändå med tillförsikt fram emot att det politiska inflytandet ökar i och med att filmavtalet nu är uppsagt. Det ger bättre förutsättningar för film som konstform, kulturyttring och näring att utvecklas. Nationell och regional filmverksamhet får mer likartade spelregler.

Luleå den 30 juli 2015

Susann Jonsson

vd, Film pool Nord

Jan Palo

styrelseordf, Film pool Nord